

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону України про внесення змін до Земельного кодексу України (щодо розпорядження земельними ділянками, спадкоємці яких невідомі, відмовились від прийняття спадщини чи не отримали у встановлений термін свідоцтва про право на спадщину)
(реєстр. № 3741 від 6 грудня 2013 року)**

Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 15 січня 2014 року (протокол № 20) проект Закону України про внесення змін до Земельного кодексу України (щодо розпорядження земельними ділянками, спадкоємці яких невідомі, відмовились від прийняття спадщини чи не отримали у встановлений термін свідоцтва про право на спадщину) (далі - Законопроект) (реєстр. № 3741 від 6 грудня 2013 року), поданий народними депутатами України Гордієнком С.В. та Парубком О.Н., на відповідність його Конституції України.

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект розроблено з метою досягнення оптимального правового регулювання відносин користування земельними ділянками, зокрема, на умовах оренди земель сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва; узгодження окремих норм закону між собою та з іншими законодавчими актами.

Для досягнення мети автором пропонується доповнити Земельний кодекс України новою статтею 124-1, згідно з якою органам місцевого самоврядування дозволятиметься передавати в оренду земельні ділянки, спадкоємці яких невідомі, відмовились від прийняття спадщини чи не отримали у встановлений термін свідоцтва про право на спадщину. Договір оренди припинятиметься у разі переходу права власності на земельну ділянку до територіальної громади чи у разі оформлення свідоцтва про право на спадщину за законом.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України Комітет виходить з такого.

В Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). За приписом частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави; право власності на землю гарантується; це право набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону (стаття 14 Конституції України). Прийняття законів, згідно з Конституцією України, належать до повноважень Верховної Ради України (пункт 3 частини першої статті 85).

Конституція України поклала на державу обов'язок забезпечувати захист прав усіх суб'єктів права власності. Держава однаково захищає усі форми власності, а кожна з них може мати свої особливості, пов'язані із законодавчо визначеними умовами та підставами виникнення або припинення права власності (частина четверта статті 13). Власність зобов'язує (частина третя статті 13). Використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі (частина шоста статті 41 Конституції України).

Водночас, проаналізувавши норми нової статті 124-1 Земельного кодексу України, Комітет дійшов висновку, що вони не узгоджуються з діючими нормами Цивільного кодексу України.

Право власності на земельну ділянку переходить до спадкоємців на загальних підставах, із збереженням її цільового призначення (частина перша статті 1225 ЦК України).

Так, відповідно до частини п'ятої статті 1277 ЦК України спадщина, не прийнята спадкоємцями, охороняється до визнання її відумерлою відповідно до статті 1283 ЦК України. При цьому, якщо у складі спадщини є майно, яке потребує утримання, догляду, вчинення інших фактичних чи юридичних дій для підтримання його в належному стані, нотаріус, а в населених пунктах, де немає нотаріуса, - відповідний орган місцевого самоврядування, у разі відсутності спадкоємців або виконавця заповіту укладають договір на управління спадщиною з іншою особою. Особа, яка управляє спадщиною, має право на вчинення будь-яких необхідних дій, спрямованих на збереження спадщини до з'явлення спадкоємців або до прийняття спадщини (частини перша та друга статті 1285 ЦК України).

У разі визнання судом спадщини відумерлою органи місцевого самоврядування мають право передати земельні ділянки в оренду, оскільки територіальна громада стала власником відумерлого майна (частини перша та третя статті 1277 ЦК України). Водночас, треба враховувати і те, що відповідно до частин першої та другої статті 1277 ЦК України органи

місцевого самоврядування мають право подати до суду заяву про визнання спадщини відумерлою лише після спливу одного року з часу відкриття спадщини та у разі відсутності спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування (стаття 1224 ЦК України), неприйняття ними спадщини (стаття 1272 ЦК України), а також відмови від її прийняття (стаття 1273 ЦК України).

Члени Комітету звертають увагу на те, що видача свідоцтва про право на спадщину спадкоємцям, які прийняли спадщину, строком не обмежена (стаття 1296 ЦК України). Тому отримання свідоцтва про право на спадщину є правом спадкоємця, яке він може здійснити у будь-який час. Відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину, адже прийнявши спадщину у порядку, передбаченому статтями 1268, 1270 ЦК України, він забезпечив своє право на отримання свідоцтва у майбутньому. Отже, не отримання спадкоємцями свідоцтва про право на спадщину не є підставою вважати, що спадкоємці не прийняли спадщину (частини перша статті 1272 ЦК України).

Враховуючи викладене, Комітет з питань правової політики дійшов висновку, що проект Закону України про внесення змін до Земельного кодексу України (щодо розпорядження земельними ділянками, спадкоємці яких невідомі, відмовились від прийняття спадщини чи не отримали у встановлений термін свідоцтва про право на спадщину) (реєстр. № 3741 від 6 грудня 2013 року), поданий народними депутатами України Гордієнком С.В. та Парубком О.Н., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

В.В. Писаренко